

יָזְלוּ בְּשִׁמְיוֹ יָבֵא הוֹדֵי לְגִזְוֹ וַיֹּאכַל פְּרִי בְמִזְדָּיו:

זהר שיר השירים

ללמוד על מנת לקיים

מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעין זה חכמה, כתר הוא אמון מופלא שהפין לנטוע עצים בגן, היה מביט בכל הגן ולא מצא שם מעין מים, מה עשה, אמר אוציא מעין ואחר כך אטע גן ויגדלו עצים, ובשביל זה מעין גנים^[קע] בתחלה הזכיר מעין ואחר כך גנים, והם ג"ן סדרים של התורה^[קע] וכמו שיש גן למטה כך יש גן למעלה^[קע] ומעין ההוא הוא בבחינת מזה, עץ הוא בבחינת גוף, ענפים שלו ידים ורגלים, ונוזלים מן לבנון^[קע] זו הלבנה שהיא דלת, דלה בגלות, ועליה נאמר (במדבר כד) יזל מים מדליו, אוי להם לאנשים שאינם מתיגעים [לקיים מצות] התורה, שנקראים עצים יבשים, והם עתידים להשרף באש הגיהנם, ולא לחנם אמרו בעלי משנה שהם עמלים ויורשים גיהנם, ואף על פי שנתגדל העץ שהוא גופה של תורה, אם אין לו פירות שהם המצות עשה, מה כתוב בו, (דברים כ) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וזרת, ולפיכך אמרו בעלי משנה שאין המדרש עיקר אלא המעשה הוא העיקר: (ת"ז תקון נב)

מים חיים ונוזלים מן לבנון, קורא לה מעין, אח"כ באר, ואח"כ נוזלים, במקרא זה יש לראות שזה המעין נמשך מן באר ובאר מן נוזלים ונוזלים מן לבנון, להבין שכלם נאצלו זה מזה וזה מזה^[קע] אף כך השמש אין האור שלו הוא, אלא שנמשך חוט אחד של זוהר ומאיר להשמש, שהרי למדנו במשנה שלנו אור שברא הקדוש ברוך הוא בתחלה, אדם היה רואה בו וצופה מראש העולם עוד סופו, בוא וראה אור השמש הוא אחד מששים אלף ושבעים והמשה חלקים מאותה הארת המאור של האור הגנוז ההוא, ואפילו בהארה הזאת של השמש אין איש יכול להסתכל בה, כל שכן באור ההוא, ומה שאמרו שאדם חי מביט בו מראש העולם עד סוף העולם כך מפורש בברייתא שלנו, שבאותו האור יכול האדם לדעת ולראות בהארת החכמה כל מה שהיה וכל מה שיהיה מראש העולם עד סוף העולם, ואור ההוא נגנז לצדיקים לעולם הבא, ומהו לעולם הבא, כאשר תצא נשמה הקדושה מעולם הזה וילך עמה לעולם הבא: (ז"ח בראשית)

זו זהר

שכלם נאצלו זה מזה.

קע. התיקוני זהר דורש זה הפסוק לגמרי באופן אחר, שחושב כסדר מלמעלה למטה, מעין היינו חכמה, ולבנון היינו מלכות שנקראת לבנה על שהיא דלה כמו הלבנה שאין לה אור של עצמה.

קעד. התורה שבכתב מחכמה עלאה נפקת.

קעה. גן דלתתא היינו מלכות תורה שבעל פה, וגן דלעילא היינו בינה.

קעו. זה נתבאר בהמאמר פתח אליהו.

קעב. ר' אלעזר דורש זה הפסוק באופן אחר, שכאן נרמז ד' הספירות חכמה ובינה תפארת ומלכות, שכל אחת מהן כוללת מן הרבה ספירות, וכל אחת עולם מלא ושלים בפני עצמו, או שכל אחת שורש לעולם מלא ושלים בפני עצמו, והם ד' העולמות אצילות בריאה יצירה עשיה, וכמו בהמשל שהמעין יותר נגלה מן באר, ובאר יותר נגלה מן הנוזלים בתוך הגידים שבעומק האדמה, והלבנון היינו המקור של הנוזלים הוא עוד יותר סמיר ונעלם, וכלם מקושרים ומחוברים זה בזה, כן הוא בהנמשל, מעין היינו מלכות, באר היינו תפארת, נוזלים היינו בינה, ולבנון היינו החכמה, וכלם קשר אחד